

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรมกรณีศึกษา: ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5*

ศุภชัย ไตรไทยธีระ¹ วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา² วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา³

¹⁻³สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*Corresponding author e-mail: Kn.vr@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชน 2. เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย เด็กและเยาวชนจำนวน 30 คน ครูและผู้บริหารจำนวน 10 คน เลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง คือ เยาวชนกลุ่มที่มีคำสั่งศาลให้ควบคุมในระยะเวลาที่ไม่น้อยกว่า 3 เดือน และครูที่ปรึกษา ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม มีความยืดหยุ่นมากกว่าในระบบการศึกษาปกติ จากการสำรวจเพื่อค้นหาสมรรถนะปรากฏสำคัญ 6 สมรรถนะหลักและ 48 สมรรถนะย่อย การพัฒนาแบบการเรียนรู้นำเอาความต้องการของเด็กและเยาวชนมากำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ในแผนการเรียนรู้รายบุคคล โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ที่กำหนดเอง (Heutagogy) เป็นฐานคิดสำคัญในการออกแบบ ครูจัดทำแผนสนับสนุนการเรียนรู้รายบุคคลและพัฒนากระบวนการสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยการใช้วัฏจักรการเรียนรู้ การวิจัยนี้เป็นการกระตุ้นให้ตระหนักในคุณค่าตนเองสู่การเกิดสมรรถนะ(KSA) เป็นการกอบกู้ชีวิตใหม่สำหรับเด็กและเยาวชน ภายใต้กลไกสนับสนุนที่สอดคล้องกับนิเวศการเรียนรู้ ไล่เรียงจากจุลภาคไปจนถึงมหัพภาค ครูทำหน้าที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ ระหว่างเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง หน่วยงานองค์กร ระเบียบ ข้อบังคับและนโยบาย ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการขับเคลื่อนกลไกคือ INSPRIE Model ประกอบไปด้วย I: Inspire / Motivation แรงแบ้นดาลใจหรือแรงผลักดัน Navigator of life เข้มทิศชีวิต แผนการดำเนินชีวิต S: Self awareness การตระหนักรู้ตนเอง P: Plan การวางแผน R: Relation / Reflection การเชื่อมโยง และการสะท้อนความคิด I: Implement การดำเนินการ ปฏิบัติการเรียนรู้ E: Empower / Enhance การเสริมพลัง และการยกระดับ การทำงานของกลไกแบ่งออกเป็น 3H Head Heart Hand โดยฐานแรก เรียกว่า ฐานใจ เป็นฐานที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนสร้างแรงจูงใจหรือแรงบันดาลใจในการพัฒนาสมรรถนะตนเอง ดำเนินการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายชีวิตของตนเองที่มีความเหมาะสม บนฐานของความตระหนักรู้ของตนเอง ฐานที่สอง เรียกว่า ฐานหัว เริ่มดำเนินการวางแผนการเรียนรู้ตามแผนดำเนินชีวิต และแผนการเรียนรู้รายบุคคล และฐานสุดท้าย เรียกว่า ฐาน(ลงมือ)ทำ ซึ่งดำเนินการเป็นขั้นสุดท้ายเพื่อการบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองโดยดำเนินการจัดระบบความคิดด้วยกระบวนการเชื่อมโยงเสริมสร้าง และการสะท้อนความคิดของตนเองเสมอ ตลอดจนเข้าสู่การดำเนินการ และขั้นตอนสุดท้ายเป็นการเสริมพลังเพื่อการยกระดับสมรรถนะของตนเอง

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ; การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ; เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

*Received: 9 August 2024, Revised: 14 August 2024, Accepted: 15 August 2024

Development Of a Competency Based Learning Management Model for Children and Youth in Justice Process: Case Study Vocational Training Center, District 5*

Supachai Traithaiteera¹ Worarat Pathumcharoenwattana²
Wiratthep Pathumcharoenwattana³

¹⁻³Non-Formal Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University

E-mail: Wiratthep.p@chula.ac.th Tel.081-421-4412

*Corresponding author e-mail: Kn.vr@hotmail.com

ABSTRACT

This research aims to develop a competency-based learning management model for children and youth in the judicial process and to propose supporting mechanisms. The researcher used participatory action research. The target research group was in the Vocational Training Center, District 5, Ubon Ratchathani, consisting of 10 executives and officials and 30 children and youth. The research is divided into 2 parts: Part 1. Participatory action research has 4 steps. Step 1: The Planning Step 2: The Action Step 3: The Performance Observation Step 4: The reflection. And in Part 2, the researcher develops a proposition of the learning support mechanisms in the judicial system, consisting of the document analysis, the interview, and the focus group discussion. The results showed that 1) the competencies of the children and youth in the judicial process were classified into 6 primary competencies and 48 secondary competencies. 2) There are 8 types of learning styles, including (1) role-playing (2) designing individual learning plans (3) learning from resources, emphasizing personnel with specific abilities. (4) demonstrating; (5) participatory (6) learning through practice, (7) self-directed learning, and (8) play-based learning. 3) The promotion of competency-based learning consists of six processes as follows: (1) entering education and learning by creating individual learning plans (2) carrying out learning activities; (3) observation and evaluation process; (4) motivation process; (5) developing teaching tools and media; (6) participatory learning process. 4) Providing learning has a process, tools, and innovations, including (1) instructional media (2) learning games (3) learning through practice (4) networked learning, and (5) contemplative education. Mechanisms to support learning for children and youth in the judicial system need to conform with the ecological system theory.

Keywords: Competency Based Learning, Heutagogy, Juvenile, Children and Youth

*Received: 9 August 2024, Revised: 14 August 2024, Accepted: 15 August 2024

บทนำ

ประเทศไทยมีสถิติเด็กและเยาวชนอายุตั้งแต่ 3 – 18 ปี หรือเทียบเท่าระดับอนุบาล 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 กว่า 1,025,514 คน ไม่มีข้อมูลในระบบการศึกษาหรือหลุดจากระบบการศึกษา โดยส่วนใหญ่เป็นเด็กที่อยู่ในครัวเรือนที่มีการอพยพแรงงานเข้ามาในประเทศไทยและอาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล(รายงานพิเศษความจริงและความเร่งด่วน ของสถานการณ์เด็กนอกระบบในประเทศไทย โดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา,2567) จากสภาพความยากจนที่นำพาเด็กและเยาวชนให้หลุดออกจากระบบการศึกษา เข้าสู่การเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ได้รับผลตอบแทนในอัตราที่ถูกลง ประกอบกับสภาพการณ์ในการเคลื่อนย้ายประชากรวัยแรงงาน เข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม ทำให้เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งต้องเผชิญกับสภาพครอบครัวที่เหวี่ยงกลางเป็นสังคมที่ปู่ตายายเลี้ยงดูอุปการะบุตรหลาน ซึ่งมีความห่างของช่วงวัย (Generation Gap) สัมพันธภาพในครอบครัวจึงต่ำลง หรือแม้กระทั่งการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่ผลิตเด็กหลังห้อง เด็กกลุ่มเสี่ยงหรือเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่จะนำไปสู่การกระทำ ความผิดออกจากวงโคจรของระบบการจัดการศึกษา จึงเกิดภาพสะท้อนทางสังคมที่ว่า “เมื่อประตูโรงเรียนปิดใส่เด็ก ประตูคุกจะเปิดแทนที่” ทิชา ณ นคร(2566) กล่าวถึงปัญหาการ Drop Out หรือเด็กและเยาวชนหลุดออกจากระบบการศึกษา ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ในระดับปัจเจกชน ครอบครัว ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กและเยาวชนเพียงเท่านั้นต้องอาศัยนิเวศทางสังคมที่เกื้อหนุนให้เด็กและเยาวชนได้เติบโตอย่างมีคุณภาพ

กอปรกับสภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมที่ไม่สามารถเลือกและออกแบบการเรียนรู้ที่ตนชื่นชอบหรือมีความถนัดได้ หลักสูตรที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นวิชาชีพที่ออกแบบไว้โดยหน่วยงานระดับนโยบาย ขาดการสำรวจความต้องการการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ทำให้การเรียนรู้ไม่ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหา ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำในเด็กและเยาวชน ซึ่งชี้ให้เห็นจุดอ่อนของกระบวนการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ขาดการมีส่วนร่วม ในการเติมเต็มศักยภาพหรือสมรรถนะที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้เลือกกำหนดทิศทางในการพัฒนาตนเองสู่อาชีพ ทางเดินชีวิตที่ตั้งเป้าหมายไว้

ดังนั้น แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชน ในกระบวนการยุติธรรม การจัดการเรียนรู้และกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ควรมีการประยุกต์ใช้แนวคิดด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการจัดการเรียนรู้ตามฐานสมรรถนะ เพราะการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะ เป็นการเรียนการสอนที่มีเป้าหมาย คือ มุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวมในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา และการใช้ชีวิต เป็นการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้งานได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เป็นการเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนรู้เพื่อรู้เท่านั้น โดยที่ระบบการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 การศึกษาต้องก้าวข้ามสาระวิชา ไปสู่การเรียนรู้ ทักษะเพื่อการดำรงชีวิต เน้นให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ซึ่งสำคัญกว่าความรู้ และครู มิใช่ทำหน้าที่เป็นผู้มอบความรู้เหมือนยุคก่อน แต่ครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับเด็กและเยาวชน (วิจารณ์ พานิช, 2555)

สถิติคดีเด็กและเยาวชน สถิติการควบคุมและการฝึกอบรมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งพบว่าพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะพื้นที่ตอนล่างมีสถิติการจับกุมและการควบคุมเด็กและเยาวชนสูงที่สุดในประเทศไทย มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานีกว่า 400 คน (กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก,2564) ในการวิจัยครั้งนี้จึงเลือกทำการศึกษาในพื้นที่ศูนย์ฝึก

และอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานีซึ่งเป็นพื้นที่ดูแลเด็กและเยาวชนใน 7 จังหวัดประกอบด้วย จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดยโสธร จังหวัดอำนาจเจริญ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม จังหวัดสกลนคร อีกทั้งพื้นที่ดังกล่าวมีรูปแบบการเรียนรู้ที่จัดให้แก่เด็กและเยาวชนตามแบบแผนการดำเนินงานของส่วนกลางส่งผลให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งนี้ยังพบการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในพื้นที่

จากแนวคิด บริบทและสถานการณ์ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะ ศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมโดยมุ่งหวังที่จะสื่อสารส่งต่อรูปแบบและกลไกสนับสนุนผ่านกระบวนการนำเสนอให้แก่หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปสู่การขยายผลและการใช้งานในเชิงปฏิบัติการเพื่อประโยชน์สูงสุดในการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมผ่านการใช้แนวคิดเรื่องการกระทำผิดของเยาวชน เพื่อเป็นข้อมูลหลักในการพิจารณาองค์ประกอบของการกระทำผิด และนำไปออกแบบกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กและเยาวชนผ่านแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่พยายามเอง (Heutagogy) และเชื่อมโยงสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นในการกลับคืนสู่สังคมอย่างมีคุณภาพของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมลดการหวนคืนกลับเข้าสู่วงจรการกระทำผิดซ้ำในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยผสมผสาน(Mix Methods Research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ใน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 ซึ่งเป็นพื้นที่กรณีศึกษา ผู้วิจัยออกแบบวงจรปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบเกลียวคลื่น (Spiral) ตามแนวคิดของ Stephen Kemmis ที่กระบวนการวิจัยให้ความสำคัญกับเกลียวคลื่นของการสะท้อนผล (Reflective Spiral) ทั้งการสะท้อนตนเอง (Self Reflection) และการสะท้อนของกลุ่ม (Group Reflection) ที่เป็นเสมือนการประเมินผลที่ได้มาจากการสะท้อนผลเชิงวิพากษ์ (Reflective Critical Evaluation) (วรรณดี สุทธิวรการ,2556) เพื่อพัฒนาเครื่องมือการจัดการเรียนรู้ อาทิ แผนการจัดการเรียนรู้

รายบุคคลของเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย แผนการสนับสนุนการเรียนรู้เด็กและเยาวชนของครู เป็นต้น อีกทั้งพัฒนากระบวนการในการจัดการเรียนรู้โดยนำเอาแนวคิดการเรียนรู้ที่กำหนดเอง(Heutagogy) มาใช้เป็นแนวคิดหลักในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งการออกแบบวิธีการประเมินผล ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้มีการสำรวจและกำหนดสมรรถนะการเรียนรู้ทั้งสมรรถนะหลักและสมรรถนะรองของผู้เรียน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม

กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี จำนวน 30 คน และเจ้าหน้าที่ด้านการจัดการศึกษาและการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเป็นผู้ร่วมวิจัยจำนวน 10 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก และขั้นตอนปฏิบัติการย่อย ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการ (Plan) ได้แก่ การชี้แจงการดำเนินงานวิจัยกับพื้นที่กรณีศึกษา การวางแผนปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์บริบทและสภาพการณ์การจัดการเรียนรู้ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี ค้นหาสมรรถนะผ่านการใช้แบบสำรวจสมรรถนะกับครู และจัดกิจกรรมสำรวจสมรรถนะกับเด็กและเยาวชน พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมการในการจัดการเรียนรู้ และดำเนินการขอจริยธรรมการวิจัยในคน

2. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Action) ได้แก่ จัดทำแผนการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย แผนการเรียนรู้เฉพาะบุคคลของเด็กและเยาวชน แผนสนับสนุนการเรียนรู้ได้รายบุคคลของครู ออกแบบและสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ผ่านการใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ทดลองและถอดรูปแบบการจัดการเรียนรู้และการสนับสนุนการเรียนรู้ ประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการสะท้อนบทเรียน(AAR) และการประเมินผ่านแผนผังใยแมงมุม(Spider Map Assessment)

3. ขั้นตอนการสังเกตผลจากการปฏิบัติ (Observe) ซึ่งเป็นการตรวจสอบ ติดตามผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติว่าประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ อย่างไร ผู้วิจัยจะทำการสังเกตปฏิบัติการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนและกระบวนการสนับสนุนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้แล้ววิเคราะห์ผลการสังเกตการปฏิบัติที่เกิดขึ้น

4. ขั้นตอนการสะท้อนผล (Reflect) ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยที่เกิดขึ้นในขั้นตอนที่1 ต่อกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมวิจัยและนำเสนอต่อสาธารณะ

ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมในเชิงระบบ

การนำเสนอกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมในเชิงระบบ เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อมุ่งศึกษา วิเคราะห์ กลไกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ประกอบกับส่วนที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม จากนั้นนำไปสังเคราะห์ร่วมกับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และ

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อให้เกิดข้อเสนอเชิงปฏิบัติการและข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้บริหารศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พนักงานเจ้าหน้าที่พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน นักสังคมสงเคราะห์ นักการศึกษา นักฝึกอบรม ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 อุบลราชธานี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างชนิดปลายเปิด (Structure In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study)

3.2 การสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi Formal Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Information Interview)

3.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยได้จัดเวทีการสนทนากลุ่มโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มพนักงานเจ้าหน้าที่ และกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยผู้วิจัยจะใช้กระบวนการในการแลกเปลี่ยนซักถามและอภิปรายถึงกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมพร้อมหาข้อเสนอในเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

4.2 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยง ความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมกับ การเก็บรวบรวม ข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ในประเด็นต่างๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยง ความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

4.3 การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นแรกผู้วิจัยได้ตรวจสอบว่าได้ข้อมูลเพียงพอแล้ว หรือยัง ข้อมูลนั้นได้ตอบปัญหาของการวิจัยแล้วหรือไม่ หากผู้วิจัยพบว่าได้ข้อมูลที่ไม่ ตรงกัน ผู้วิจัยจะตรวจสอบว่าข้อมูลที่แท้จริงเป็นอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกวิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ใช้ กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพคือการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation)

ผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 อุบลราชธานี พบว่า การจัดการศึกษาในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมไม่สามารถที่จะเลือกรูปแบบหรือออกแบบการเรียนรู้ที่ตนชื่นชอบหรือมีความถนัดได้ หลักสูตรที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นวิชาชีพที่ออกแบบไว้โดยหน่วยงานระดับนโยบาย ซึ่งขาดการสำรวจความ

ต้องการการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ทำให้การเรียนรู้ไม่ตอบโจทย์การแก้ไขปัญหา ก่อให้เกิดการกระทำผิดซ้ำในเด็กและเยาวชน ซึ่งชี้ให้เห็นจุดอ่อนของกระบวนการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ขาดการมีส่วนร่วม ในการเติมเต็มศักยภาพหรือสมรรถนะที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้เลือก กำหนดทิศทางการพัฒนาตนเองสู่อาชีพและทางเดินชีวิตที่ตั้งเป้าหมายไว้ เคยเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยก่อนที่จะเข้ามาอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 ซึ่งสามารถอ่านออกเขียนได้มีความขยันอดทน มีเป้าหมายในการเรียนวิชาชีพ 4 หลักสูตรให้สำเร็จภายในระยะเวลา 3 เดือน เยาวชนมีเป้าหมายการเรียนรู้ด้านช่างไม้และก่อสร้าง มีสมรรถนะหลักคือ การคิดและการตัดสินใจ เนื่องจากกระบวนการในการเรียนงานไม้และงานก่อสร้างต้องมีความละเอียดรอบคอบและอาศัยความแม่นยำในการคิดคำนวณ สมรรถนะรองคือ การออกแบบและลงมือทำ กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้คือ ช่วยครูทำโรงครัวและปุกระเบื่องจึงเกิดทักษะและสนใจในการเรียนรู้ในด้านการเป็นช่างก่อสร้าง เครื่องมือ/สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ คือ อุปกรณ์ช่าง (จอบและกระเบื่อง) สื่อการเรียนรู้คือครูที่พาลงมือปฏิบัติจริง เรียนรู้จากการลงมือทำจริงฝึกปฏิบัติจริง และต้องการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สมรรถนะหลัก คือ การเรียนรู้และการลงมือทำ สมรรถนะรอง คือ คิดเชิงออกแบบ กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การลงมือทำและทำแบบทดสอบซึ่งวิทย์รุ่งที่จะบรรลุใน 2 เป้าหมาย 2 สมรรถนะหลักและ 2 สมรรถนะรองภายในระยะเวลา 3 เดือนผ่านการเรียนรู้ในหน่วยวิชาชีพและการเรียนในหน่วยสามัญ ครูที่ปรึกษาจึงมีความคิดเห็นว่า เด็กคนนี้น่าจะตอบสนองดี ควรเสริมสร้างและฝึกให้มีการตอบสนองด้วยการสนับสนุนให้เรียนสายสามัญ ซึ่งครูที่ปรึกษาได้มีแผนกำกับติดตามพฤติกรรมและมีชั่วโมงพบที่ปรึกษาในการพูดคุยซักถามความคืบหน้าของการเรียนรู้ในทุกสัปดาห์ ส่วนความคิดเห็นของนักวิชาชีพ(นักสังคมสงเคราะห์)เด็กและเยาวชนมีความรับผิดชอบดีมาก น่าจะบรรลุเป้าหมายได้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 เคยได้รับการศึกษาด้านอาชีพ และการศึกษานอกระบบ มีความสามารถในการเรียนรู้ สามารถอ่านออกเขียนได้ดีขึ้น และมีความสามารถในการร้องเพลง เตะบอล และวิ่ง ซึ่งเมื่อเข้ามาอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 โดยมีเป้าหมายระยะเวลา 3 เดือน คือ ตั้งใจเรียน ไม่ทำผิดกฎระเบียบ และทำตัวให้ดี และพัฒนาในการร้องเพลงให้ดีขึ้น เป้าหมายระยะสั้น คือ เรียนให้จบวิชาชีพ ทั้ง 4 หลักสูตรและพัฒนาตัวเองไปเรื่อย ๆ โดยประเมินผล จากการส่งงาน คุณภาพของงาน และสังเกตพฤติกรรม เยาวชนมีเป้าหมายการเรียนรู้ อยากจบวิชาชีพ ทั้ง 4 หลักสูตร โดยมีสมรรถนะหลัก คือ ความสามารถในการเรียนรู้และสมรรถนะรอง คือ เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง มีกระบวนการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สรุปเนื้อหาเรียนร่วมกัน มีเครื่องมือ/สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ ได้แก่ โทรศัพท์ คลิปวิดีโอ บัตรคำ การ์ด และใช้เกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คือ สังเกตพฤติกรรม ความสนใจ ความตั้งใจ สอบวัดและประเมินผล เป้าหมายการเรียนรู้ที่สอง คือ อยากพัฒนาในด้านกีฬา และเป้าหมายการเรียนรู้ที่สาม คือ พัฒนาทักษะการร้องเพลงให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งหน่วยเรียนและรูปแบบการศึกษาที่เด็กและเยาวชนเลือก คือ หน่วยดนตรี สกร.ม.ปลาย กุดชุม แผนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน คือ ต้องการศึกษาด้านสามัญ เยาวชน จบม.ต้นแล้ว สนับสนุนศึกษาต่อม.ปลาย (สกร.กุดชุม) สนับสนุนวิชาชีพ ดนตรี เกษตร ไฟฟ้า โดยมีกระบวนการสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุสมรรถนะ คือดูแลระยะเวลาจัดการศึกษาให้เหมาะสม สนับสนุนการติดต่อ สื่อสาร กับสกร.ครูกลุ่ม อำนวยความสะดวกไปงาน และข้อสอบ และเครื่องมือหรือสื่อที่เลือกใช้ ได้แก่ ไปงาน ใบความรู้ สื่อวิดีโอ Internet ประเมินผลการเรียนรู้โดยการ สังเกตพฤติกรรม ส่งชิ้นงาน ประเมินทักษะความรู้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 สามารถอ่านออกเขียนได้ มีความรู้ในการทำงานอาชีพ มีความขยันอดทน มีเป้าหมายในการเรียนวิชาชีพ 4 หลักสูตรให้สำเร็จภายในระยะเวลา 3 เดือน อยากเรียนเพิ่มเติมโดยมีเกณฑ์และการประเมินผล คือ ทักษะการนำเสนอ ความมั่นใจ ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งหน่วยเรียนและรูปแบบการศึกษาที่เด็กและเยาวชนเลือก คือ เกษตรกรรมและสกร.ม.ต้น แผนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน คือ แผนสามัญ เรียนสกร.ม.ต้น และวิชาชีพตามความถนัด เกษตร ช่างเชื่อม ไฟฟ้า ในส่วนของกระบวนการสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุสมรรถนะทางครูได้สนับสนุนความสนใจ และความถนัดโดยการแนะแนว ค้นหาหนังสือและเอกสารที่น่าสนใจให้แก่เยาวชนได้ศึกษาและเรียนรู้ เครื่องมือหรือสื่อที่เลือกใช้ในการเรียนรู้ ได้แก่ ใบงาน ใบความรู้ หนังสือ บทความจาก Internet และประเมินผลการเรียนรู้ โดยการสังเกตพฤติกรรม ตรวจชิ้นงาน ครูที่ปรึกษาจึงมีความเห็นว่าเยาวชนมีความสุภาพเรียบร้อย เชื่อฟังผู้สอนดี อาจมีข้อบกพร่องเรื่องการตอบสนอง และการรับรู้ซ้ำ แต่ไม่เป็นอุปสรรคในการเรียนรู้ ในส่วนของนักวิชาการมีความเห็นว่า ควรฝึกอบรมให้เยาวชนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เรียนรู้จากความสนใจ และความถนัดของเยาวชน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 เคยได้รับการศึกษาก่อนที่จะเข้ามาอยู่ที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 5 ซึ่งสามารถอ่านออกเขียนได้ มีความสามารถในการเล่นกีฬา มีเป้าหมายเรียนให้จบวิชาชีพที่ 1 เรียนให้จบหลักสูตรภายในระยะเวลา 3 เดือน เป้าหมายระยะสั้น คือ เรียนจบวิชาชีพและกศน.ให้จบ โดยมีเกณฑ์และการประเมินผล คือ การอ่าน สังเกตพฤติกรรม และคุณภาพของงานที่ส่ง นายธนากร อารีย์ อยากเรียนให้จบกศน. เพื่อจะได้มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้นมีสมรรถนะหลักคือ ความสามารถในการเรียนรู้ สมรรถนะรอง คือ การเรียนรู้ กิจกรรม และกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ได้แก่ ครู้นำเข้าหน่วยเรียน เยาวชนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปเนื้อหาบทเรียน เครื่องมือ/สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ คือ โทรศัพท์ คลิปวิดีโอ บัตรคำ การ์ด และประเมินการเรียนรู้จากการสังเกต พฤติกรรม ความสนใจ สอบวัดและประเมินผลซึ่งหน่วยเรียนและรูปแบบการศึกษาที่เด็กและเยาวชนเลือก คือ หน่วยเรียน เกษตรกรรม สกร.ม.ปลาย แผนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนแผนสามัญ ได้แก่ สกร.ม.ปลาย (ฝากสอน)และแผนการเรียนรู้ วิชาชีพ ได้แก่ เกษตร ช่างเชื่อม ก่อสร้าง โดยมีกระบวนการสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุสมรรถนะ คือ การกำหนดระยะเวลาการเรียนรู้ในแต่ละหลักสูตรสนับสนุนเอกสารการเรียนรู้ และช่วยหาข้อมูลจาก Internet เครื่องมือหรือสื่อที่เลือกใช้ ได้แก่ ใบงาน ภาพจาก Internet เครื่องมือ อุปกรณ์ วิธีประเมินผล การเรียนรู้ คือ ตรวจใบงาน ตรวจชิ้นงาน สังเกต ความสนใจ ครูที่ปรึกษาให้ความเห็นว่า เยาวชนมีความตั้งใจ และมีความสนใจเรียน ในหน่วยเกษตรกรรม ช่างเชื่อม ก่อสร้างและอยากเรียนต่อที่ สกร. ม.ปลาย (อ.เดชอุดม) ในรูปแบบฝากเรียนฝากสอน นักวิชาการให้ความเห็นว่า การฝึกอบรมให้เยาวชนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ตามความสนใจและความถนัดเป็นสิ่งที่จะทำให้เขามีวิชาชีพติดตัว

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4

2.ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี

จากปัญหาการจัดการศึกษาไม่ได้ตอบโจทย์การเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานี เพื่อหาแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ภายใต้ความเชื่อที่ว่ารูปแบบการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน

มีความแตกต่างหลากหลายในแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับธรรมชาติของการเรียนรู้ วัฒนธรรมการเรียนรู้ และพฤติกรรมในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ตลอดจนความสามารถและทักษะในการเปิดรับข้อมูลสารสนเทศใหม่ๆ ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ในแต่ละบุคคลไม่จำเป็นต้องมีเพียงรูปแบบเดียวเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องมีกระบวนการสร้างการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียนซึ่งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 อุบลราชธานีได้ทบทวนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในห้วงที่ผ่านมาโดยยึดโยงกับทฤษฎี VARK ซึ่งประกอบด้วย V - Visual Learners เรียนรู้ผ่านการมองเห็น A - Auditory Learners เรียนรู้ผ่านการฟัง R - Read/Write Learners เรียนรู้ผ่านการอ่านหรือเขียน K - Kinesthetic Learners เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Rofle and Cheek(2012)) ซึ่งเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 5 มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายทั้ง ถึง 8 รูปแบบด้วยกัน คือ 1.เรียนรู้แบบบทบาทสมมติ 2.ออกแบบการเรียนรู้เฉพาะบุคคล 3.เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ เน้นบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน 4.การเรียนรู้แบบสาธิต 5.การเรียนรู้แบบการมีส่วนร่วม 6.การเรียนรู้แบบปฏิบัติจริงและฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ 7.การจัดการเรียนรู้ตามความต้องการของเด็กและเยาวชน (เรียนรู้โดยการชี้นำตนเอง) 8.การจัดการเรียนรู้แบบเล่นปนเรียน Play Based Learning มีการทดลองนำเอากิจกรรมตรงนี้ไปใช้ในส่วนของ Learning Time ประจำวันตามนโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

นอกจากนี้ได้เกิดข้อค้นพบรูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมโดยรูปแบบดังกล่าวเป็นกระบวนการในการเสริมพลังสมรรถนะของเด็กและเยาวชนผ่านการสร้างตัวตนและการเชื่อมโยงคุณค่าและความสำคัญของตนเองกับระบบทางสังคมผ่านแนวคิดสำคัญคือการเป็นเจ้าของอำนาจแห่งการเรียนรู้และใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ชี้นำตนเอง เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้และกอบกู้หล่อหลอมชีวิตใหม่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อในศักยภาพของความเป็นมนุษย์ โดยผลของการวิจัยได้บ่งชี้สมรรถนะสำคัญที่เป็นสมรรถนะหลักของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม 6 สมรรถนะ ประกอบด้วย (1)การคิดและการตัดสินใจ (2)ความสามารถในการเรียนรู้ (3)การรู้คุณค่าในตัวเอง (4)การจัดการความเครียด (5)การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร (6)การปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และ 48 สมรรถนะย่อย ประกอบด้วย (1)คิดเชิงออกแบบ (2)คิดเชิงระบบ (3)รู้เท่าทันสถานการณ์ (4)ความรู้ทั่วไปด้านกฎหมายและกฎระเบียบของสังคม (5)การประเมินกับสถานการณ์ (6)รับมือกับและการแก้ไขปัญหา (7)การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (8)การจัดการ (9)การคิดเชิงบวก (10) การคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) (11)ความรู้พื้นฐานด้านการอ่าน เขียน คิด คำนวณ (12)การแสดงเหตุและผล (13)ความรู้พื้นฐานด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สังคม ประเพณี (14)เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง (15) อ่านออกเขียนได้ (16)การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (17)มีแรงจูงใจในการเรียนรู้สิ่งใหม่ (18)สิทธิ หน้าที่ คุณธรรมจริยธรรม กฎหมายและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (19)การวางแผนชีวิต (20)มีทักษะด้านอาชีพ วิชาชีพ (21)มีภาวะผู้นำ (22)การฟังลึกซึ้ง (Deep Listening) (23)พัฒนาและเปลี่ยนแปลงตนเอง (24)รู้และเห็นคุณค่าของตัวเอง (25)มีเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงตนเอง (26)การประเมินความเครียด (27)การจัดการกับอารมณ์ (28)การหายใจ (29)การใช้จินตนาการ (30)การเคลื่อนไหวทางกาย (31)คิดเชิงบวก (32)สุนทรียภาพทางอารมณ์ (33)การคิดเชิงสร้างสรรค์ (34)การยอมรับการเปลี่ยนแปลง (35)การใช้ภาษาและการสื่อสาร (36)การใช้อุปกรณ์ โปรแกรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย (37)การใช้เครื่องมือเทคโนโลยี (38) การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศและ ดิจิทัล MIDL (39) การเปิดรับเทคโนโลยี (40)กฎ ระเบียบและมารยาททางสังคม (41)การพัฒนาชุมชน (42)การปรับตัว

เข้ากับสถานการณ์ภายนอก (43)การจัดการเวลา (44)ทักษะทางสังคม (45)ความเป็นพลเมือง มีจิตอาสา (46)ความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ (47)มีจิตอาสา (48)ยอมรับในความแตกต่างหลากหลาย

ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางในการขับเคลื่อนกลไกคือ INSPRIE Model ประกอบไปด้วย I: Inspire / Motivation แรงบันดาลใจหรือแรงผลักดัน Navigator of life เชื่อมทิศชีวิต แผนการดำเนินชีวิต S: Self awareness การตระหนักรู้ตนเอง P: Plan การวางแผน R: Relation / Reflection การเชื่อมโยง และการสะท้อนความคิด I: Implement การดำเนินการ ปฏิบัติการเรียนรู้ E: Empower / Enhance การเสริมพลัง และการยกระดับ การทำงานของกลไกแบ่งออกเป็น 3H Head Heart Hand โดยฐานแรก เรียกว่า **ฐานใจ** เป็นฐานที่ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนสร้างแรงจูงใจหรือแรงบันดาลใจในการพัฒนาสมรรถนะตนเอง ดำเนินการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายชีวิตของตนเองที่มีความเหมาะสม บนฐานของความตระหนักรู้ของตนเอง ฐานที่สอง เรียกว่า **ฐานหัว** เริ่มดำเนินการวางแผนการเรียนรู้ตามแผนดำเนินชีวิต และแผนการเรียนรู้รายบุคคล และฐานสุดท้าย เรียกว่า **ฐาน(ลงมือ)ทำ** ซึ่งดำเนินการเป็นปฏาการสุดท้ายเพื่อการบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเองโดยดำเนินการจัดระบบความคิดด้วยกระบวนการเชื่อมโยง เสริมสร้าง และการสะท้อนความคิดของตนเองเสมอ ตลอดจนเข้าสู่การดำเนินการ และขั้นตอนสุดท้ายเป็นการเสริมพลังเพื่อการยกระดับสมรรถนะของตนเอง

อภิปรายผล

การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีความยืดหยุ่นมากกว่าเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษา การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนบนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม ผลจากการสำรวจเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมมีสมรรถนะหลัก 6 สมรรถนะ และมีสมรรถนะย่อย 48 สมรรถนะ ในส่วนการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้มุ่งเน้นที่ความต้องการของเด็กและเยาวชนใช้ในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ใน **แผนการเรียนรู้รายบุคคล**(Individual Learning Plan : ILP)โดยการนำแนวคิดการเรียนรู้ที่กำหนดเอง (Heutagogy) มาใช้เป็นฐานคิดสำคัญในการออกแบบ ครูจัดทำแผนสนับสนุนการเรียนรู้รายบุคคล (Individual Learning Plan Support : ILPS) กระตุ้นให้เกิดการเห็นคุณค่า (Value) ในตนเองของเด็กและเยาวชน นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในแผนการเรียนรู้รายบุคคลที่เด็กและเยาวชนกำหนดไว้ ทั้งยังสนับสนุนการพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยการใช้นวัตกรรม เกิดเครื่องมือ การวิจัยนี้เป็นการกระตุ้นให้เกิดการมีคุณค่าในตนเอง(Value) ที่นำไปสู่การเกิดสมรรถนะ(KSA) เป็นการกอบกู้ชีวิตใหม่สำหรับเด็กและเยาวชน มีกลไกสนับสนุนที่สอดคล้องกับนิเวศการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน ที่เริ่มจากปัจเจกไปจนถึงนโยบายหรือระบบที่มีความเกี่ยวข้อง โดยมีครูมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงทั้งในมิติความสัมพันธ์ และการเรียนรู้ ระหว่างเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง หน่วยงานองค์กร อย่างกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตลอดจนระเบียบ ข้อบังคับและนโยบาย การพัฒนาการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม สอดคล้องกับ วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา (2563) ที่เสนอถึงเป็นรูปแบบการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experiential Learning) จากกิจกรรม 3 ฐาน 1. กิจกรรมในชีวิตประจำวัน ทักษะชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม 2. ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 3.กิจกรรมพัฒนาศักยภาพตามความถนัดและความสนใจและการ

ประกอบอาชีพ เน้นสร้างกระบวนการเรียนรู้จากกิจกรรมโดยใช้โครงงานเป็นฐานในการเรียนรู้ (Project-Based Learning) ใช้ปัญหาและสถานการณ์จริงเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เน้นสื่อหลากหลาย ทั้งแบบออนไลน์ (On Line) แบบออฟไลน์ (Off Line) แบบออนแอร์ (On Air) และแบบออนกราวด์ (On Ground) และเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ซึ่งทุกพื้นที่คือแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่เรียกว่า “ภูมิทัศน์การเรียนรู้ใหม่” ในรูปแบบ Co-Learning Space และ Co-Learning Community ในด้านการวัดและประเมินผล การศึกษา สามารถการวัดประเมินผลที่สะท้อนคุณภาพการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยเครื่องมือที่หลากหลายสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน หรือจัดแสดงผลงานจากร่องรอยการเรียนรู้ โครงงาน ชิ้นงานทุกรูปแบบของผู้เรียน ซึ่งผู้จัดการศึกษา ครู และผู้ส่งเสริมการเรียนรู้อนุญาตให้ผู้เรียนเป็น ครูของตนเองและผู้อื่น ให้ “โอกาส” เด็กเยาวชนได้ปล่อยพลัง/ของดีในตนเองออกมา และคอยเติม เสริม เพิ่ม แก้ไขในสิ่งที่เด็กเยาวชนขาดและร้องขอต้องการ ครูต้องคอยกระตุ้นและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีเป้าหมาย ที่ดี แต่ยังมีทักษะและความอดทนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง น้อย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1.1 ข้อเสนอต่อหน่วยงานด้านการพัฒนา

1.1.1 ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะสำหรับเด็กและเยาวชนในกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญาหรือเด็กเยาวชนนอกระบบการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่เด็กและเยาวชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่กระบวนการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมายของหลักสูตร การกำหนดสมรรถนะที่เด็กและ เยาวชนให้ความสำคัญ รวมทั้งการวางแผนการจัดการศึกษารายบุคคล (Individual Development Plan : ID Plan) โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานสมรรถนะและ กลไกสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

1.1.2 เนื่องจากเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญามีระยะเวลาในการควบคุมตัวที่แตกต่างกัน การมีระบบและกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ดังกล่าวจึงต้องยึดโยงกับผู้เรียนอย่างยืดหยุ่นและเหมาะสม เพื่อสร้าง การเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของหลักสูตรจนจบการศึกษาหรือสำเร็จตามเป้าหมายการเรียนรู้ของ เด็กและเยาวชน

1.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1.2.1 ควรศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับสมรรถนะของผู้เรียน (Competencies of learners) ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับ และพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ และพัฒนาคุณภาพชีวิต

1.2.2 การศึกษารูปแบบในการยกระดับกลไกการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนนอกระบบ การศึกษาทั้งในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน เพื่อจัดการและแก้ไขปัญหาในเชิงระบบของการ หลุดออกจากระบบการศึกษาของเด็กและเยาวชน

องค์ความรู้ใหม่

1.สมรรถนะการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมที่นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้

2.นวัตกรรมการสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับครู เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมที่มีความหลากหลายและสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบกำหนดเองของเด็กและเยาวชน ดังเช่น ผวนกกับการมีกลไกสนับสนุนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับนิเวศการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน แผนภาพนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2554). *ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยหลักสูตรการฝึกอบรมเด็กและเยาวชน พ.ศ.2554*. กรุงเทพฯ: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.
- กอบสุข คงมนัส. (2561). เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ : วิถีแห่งการศึกษายุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 20(4), 285-290.
- กุลนาถ หงษ์ลอย. (2555). *อนาคตภาพของการจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนผู้กระทำผิด*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา นอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คำ ผกา.(2562). *โรงเรียนไม่ได้มีไว้เพื่อให้เด็กเกลียดตัวเอง*. สืบค้นเมื่อที่ 1 กรกฎาคม 2567 จากเว็บไซต์: https://www.matichonweekly.com/column/article_250526
- จินตนา สัจจามันท์. (2554). *การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือประกอบการอบรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทิตนา แหมมณี และคณะ. (2563). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุกฐานสมรรถนะเชิงรุก*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ทิตนา แหมมณี. (2554). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญเลิศ แก้วจันทร์. (2554). *แนวทางส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพให้เด็กและเยาวชนในสถานพินิจ
กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาครู
คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา.
- บั้งอร เสรีรัตน์. (2565). *การเรียนการสอนฐานสมรรถนะและการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ*. กรุงเทพฯ:
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา. (2561). *การศึกษาตามอัธยาศัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี- สฤษดิ์วงศ์.
- วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา. (2563). *แนวทางการจัดการศึกษาทางเลือกสำหรับเด็กและ เยาวชนในกระบวนการ
ยุติธรรม*. โครงการศูนย์วิชาการและเครือข่ายวิชาการด้าน เด็ก เยาวชน และครอบครัว.
- Anderson, T.P. (1997). *Using Models of Instruction*. In C.R. Dills and A.J. Romis Zowski(eds.),
Instructional Development Paradigms. Englewood Cliffs, New Jersey: Education
technology Publications.
- A. J. Cropley and R. H. Dave. 1978. *Lifelong education and the training of teachers: Developing a
Curriculum for teacher education on the basis of the principles of lifelong Education*.
Oxford: pergamon.
- Cohen, J.M. & Uphoff, N.T. (1980). *Rural Development Participation : Concepts and Measures for
Project Design, Implementation and Evaluation*. n.p. New York: Cornell University.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. Upper
Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Keeves, J.P. (1988). *Educational Research, Methodology and Measurement : An International
Handbook*. Oxford: Pergamum.
- Rolfe, A., & Cheek, B. (2012). *Learning styles*. In-novAiT,5,176B181.[http://dx.doi.org/10.1093/
innovait/inr239](http://dx.doi.org/10.1093/innovait/inr239)